

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Dato
283/2025	Fylkesrådet	07.10.2025
121/2025	Fylkestinget	20.10.2025
	Komite for samferdsel	20.10.2025

Holdningsskapende trafikksikkerhetstilbud for ungdom i Nordland

Sammendrag

Bodø kommune har besluttet at de fra 2026 avslutter samarbeidet med Nordland fylkeskommune om driften av MIND-senteret, som ligger lokalisert på Bratten i Bodø. Nordland fylkeskommune har derfor sett på alternativer for organisering av det holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeidet rettet mot ungdom.

Hensikten med utredningen har vært å sikre at ungdommer over hele fylket får et godt tilbud innen forebygging og opplæring knyttet til trafikksikkerhet og holdningsskapende arbeid, etter at tilbudet på MIND-senteret avvikles. Rapporten «Utredning av det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet rettet mot ungdom» gir utfyllende informasjon om bakgrunnen for utredning, samt alternativer og forslag til fremtidig organisering.

Fylkesrådet anbefaler at det igangsettes et arbeid med å anbudsutsette det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet rettet mot ungdom.

Bakgrunn og formål

Forskning viser at ungdom i alderen 16-20 år er mest risikoutsatt i trafikken og derfor en viktig målgruppe i det forbyggende trafikksikkerhetsarbeidet. Norge baserer seg på nullvisjonen for drepte og hardt skadde i trafikken, og fylkeskommunen har et særskilt ansvar gjennom vegtrafikkloven §40A med å tilrå og samordne tiltak for å fremme trafikksikkerheten i fylket.

MIND-senteret er et trafikksikkerhetssenter lokalisert på Bratten i Bodø, med ungdom i aldersgruppen 16-19 år som den primære målgruppen. Trafikksikkerhetsprogram som tilbys gjennom MIND-senteret er utviklet i samarbeid med SINTEF og Nord universitet. Målet med programmene er å bidra til økt trafikksikkerhet ved at ungdom utvikler risikoforståelse, evne til konsekvenstenkning, regulering av egen adferd og å være sosiale barrierer. Programmene gjennomføres med dialog, film og praktiske øvelser. Tema er oppmerksomhet, rus og MIND-prosessen knyttet til trafikksikkerhet.

Tilbudet på MIND-senteret har rettet seg mot VG2-elver, og har i stor grad bare vært tilgjengelig for ungdom i Saltenområdet, grunnet sin lokalisering på Bratten. Det ble i 2019-

2020 gjennomført et pilotprosjekt i regi av MIND-senteret, med tilskudd fra NFTU, som testet ut en omreisende variant av tilbudet. Dette har gitt gode resultater i pilotprosjektet (rapporten «Pilotprosjekt Vesterålen» ligger som vedlegg til saken), men det er ikke et etablert tilbud per dags dato.

Bodø kommune og Nordland fylkeskommune har siden 2013 samarbeidet om tilbudet som ligger i MIND-senteret. Selve bygningsmassen og senteret eies av Bodø kommune, og har blitt bygd og driftet med tilskudd fra fylkeskommunen og andre instanser. Nordland fylkeskommune bidro med ca. 2/3 av totalkostnadene knyttet til etablering av senteret. I tillegg har Nordland fylkeskommune bidratt med årlige tilskudd, som frem til 2023 var 1/3 av driftskostnadene. Etter revidering av samarbeidsavtalen ble dette endret til årlig bidrag med inntil 2 mill. kr i første avtaleår. Påfølgende år i avtaleperioden økte denne til inntil 2,5 mill. kr (justert med kommunal konsumprisindeks).

I tillegg har fylkeskommunen bidratt med 1 mill. kr til utvikling av filmer til opplæringsbruk. Oversikt over kostnadsfordeling og tilskudd til MIND-senteret finnes i vedlegg 2 tilhørende rapporten for utredningen.

Bodø bystyre vedtok sommeren 2024 å legge ned Bratten aktivitetspark og MIND-senteret. Gjennom en ekstrabevilgning på 500 000 kr sikret fylkeskommunen driften for senteret ut 2025. Når Bodø kommune avvikler sitt engasjement i MIND-senteret, må fylkeskommunen ta stilling til hvordan man fra fylkeskommunens side skal jobbe med holdningsskapende arbeidet rettet mot ungdom i fremtiden. Med bakgrunn i dette er det utarbeidet en rapport som viser noen alternative måter å løse denne oppgaven på. Rapporten «Utredning av det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet for ungdom», ligger som et vedlegg til denne saken.

Av økonomiske grunner har det ikke vært aktuelt for Nordland fylkeskommune å fortsette tilbudet med MIND-prosessen i egen regi. Området og bygningen eies av Bodø kommune, og de er også arbeidsgiver for de ansatte. Dette er også begrunnet nærmere i vedlagt rapport. Målet med det holdningsskapende tilbudet er å nå ungdom i hele fylket, og man ønsker å bruke midler på et tilbud som favner bredere enn dagens tilbud gjør. Det er ønskelig at midlene til det holdningsskapende tilbudet i større grad brukes på aktiviteter fremfor utgifter på lokale og drift av dette.

Problemstilling

Trafikksikkerhetstiltak for ungdommene er viktig i det forebyggende arbeidet med alvorlige ulykker med drepte og hardt skadde. Stortingsmelding 40 (2015-2016) «Trafikksikkerhetsarbeidet – samordning og organisering» viser til at trafikkulykker er et alvorlig helseproblem i Norge og resten av verden. Det å jobbe målrettet med trafikksikkerhet har en derfor en positiv forebyggende effekt på folkehelse.

Forskning viser at ungdom i alderen 16-20 år er mest risikoutsatt i trafikken og derfor en viktig målgruppe i det forebyggende trafikksikkerhetsarbeidet. Norge baserer seg på nullvisjonen for drepte og hardt skadde i trafikken, og fylkeskommunen har et særskilt ansvar gjennom vegtrafikkloven §40A med å tilrå og samordne tiltak for å fremme trafikksikkerheten i fylket.

Tilbudet i MIND-senteret har vært et mangeårig samarbeid mellom Bodø kommune og Nordland fylkeskommune. Selve bygningsmassen og senteret eies av Bodø kommune, og har blitt bygd og driftet med tilskudd fra fylkeskommunen og andre instanser. Det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet rettet mot ungdom er forankret i Nasjonal

tiltaksplan for trafikksikkerhet på veg 2021-2025 (pkt. 62) og i handlingsprogrammet til Regional transportplan Nordland 2022-2033 (pkt. 4.1). Sistnevnte trekker frem samarbeidet med MIND-senteret som viktig for trafikksikkerhetsarbeidet med ungdom i målgruppen. Ungdom er en kjent risikogruppe i trafikken, både som bilførere, passasjerer, syklister og fotgjengere.

Med bakgrunn i at Bodø kommune avvikler driften på MIND-senteret, er det behov for å avgjøre hvordan man i fremtiden skal organisere det forebyggende holdningsskapende arbeidet til ungdom i fylket.

Faglig drøfting og alternative løsninger

Avviklingen av driften i MIND-senteret innebærer at Nordland fylkeskommune må se på en ny organisering for tilbudet som finnes hos senteret. Nordland fylkeskommune står fritt til å omorganisere det holdningsskapende tilbudet og handlingsrommet er dermed relativt stort. Dette innebærer også en viss usikkerhet knyttet til hva som vil være beste løsning for tilbudet.

I utredningen er det skissert fire ulike alternativer for hvordan tilbudet kan organiseres i fremtiden. En nærmere beskrivelse av alternativene og utredningen i sin helhet finnes i rapporten «Utredning av det holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeidet for ungdom»:

Alternativ 1: Innebærer å beholde MIND-senterets organisering slik det er i dag, med lokalisering på Bratten og med det opplæringstilbudet som finner sted der. Parallelt med driften av MIND-senteret bør det prioriteres å fortsette utarbeidelsen av et tilbud til ungdom andre steder enn i Saltenområdet

Alternativ 2: Innebærer å gå bort fra dagens organisering på Bratten og drifte MIND-tilbudet i andre lokaler som er i fylkeskommunens eie. Det bør fortsatt prioriteres å jobbe frem et desentralisert og omreisende tilbud til ungdom andre steder enn i Saltenområdet (som nevnt i alt. 1).

Alternativ 3: Innebærer å løsrive seg fullstendig fra dagens organisering på Bratten og utarbeide et nytt, desentralisert opplegg. Det vil være naturlig å benytte seg av de videregående skolene rundt om i fylket som lokale for opplæring/kursing av det holdningsskapende tilbudet. Det er sett på muligheten for å bruke egne ansatte i fylkeskommunen til selve opplæringen av trafikksikkerhetstilbudet. En organisering som har blitt undersøkt er å benytte ansatte i videregående skole til selve opplæringsformålet. Det vil i tillegg være behov for en eller flere ansatte med organisering- og koordineringsansvar av opplæringstilbudet.

Alternativ 4: Innebærer å legge ansvaret for gjennomføring av det holdningsskapende tilbudet til en ekstern organisasjon, f.eks. kjøreskoler i fylket. Oppdraget settes ut på anbud for å få inn tilbud fra ulike aktører, og fylkeskommunens rolle begrenser seg til å ha en administrativ oppfølging av tilbudet.

Vurdering av alternativ

Vurderinger - alternativ 1 og 2

En utfordring i alternativ 1 og 2 er knyttet til at hoveddelen av opplæringstilbudet er stedlig bundet til et opplæringslokale. Organiseringen i disse alternativene legger opp til at ungdommene i hovedsak må reise til et lokale for opplæringen (MIND-senteret eller annet

lokale i fylkeskommunens eie). Dette gjør at ungdommene med geografisk nærhet til opplæringslokasjonen får tilbudet i et eget lokale tilpasset formålet. Ungdommene som bor lengre unna den stedlige lokasjonen vil kunne få et opplæringstilbud som baserer seg på bruk av VR-briller for gjennomgang av MIND-programmet. Det har blitt kjørt et pilotprosjekt i regi av MIND-senteret som har testet ut en omreisende variant av tilbudet. Dette har gitt gode resultater i pilotprosjektet (ref. rapporten «Pilotprosjekt Vesterålen»). Tilsvarende opplegg med et mobilt tilbud er prøvd ut de to siste årene, jf. Samarbeidsavtalen. Dette tilbudet har fått gode tilbakemeldinger fra skolene.

Vurderinger - alternativ 3

Alternativ 3 har mulige utfordringene knyttet til hvordan man løser den interne organiseringen og bruk av ressurser. Ved bruk av frikjøpte ansatte fra videregående skoler må disse kombinere opplæring med sin resterende del av stilling. Dersom man velger en slik organisering har man ikke et felles, fysisk samlingspunkt for de ansatte slik man har i alt. 1 og 2. Det faglige fellesskapet må dermed ivaretas på andre måter. Tilbakemeldingen fra de videregående skolene er at de ikke har ressurser til å påta seg denne typen oppgaver.

Fordelen med alternativ 3 er at man når samtlige elever i Nordland med et likestilt tilbud, ved at man benytter skolene som lokasjon for gjennomføring av MIND-tilbudet.

Dersom man velger en organisering der det opprettes pedagogiske stillinger som ikke er tilknyttet de videregående skolene, må man se på hvordan disse stillingene skal utnyttes utenom kursaktiviteten. En slik organisering vil kreve ansettelser av ekstra personell til opplæring. En fordel med å benytte egne ansatte til opplæringsformålet er at man får en bedre sammenheng i fylkeskommunens generelle trafikksikkerhetsarbeid. Man er tettere på det holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeidet i fylkeskommunen, i tillegg til arbeidet som gjøres med fysiske tiltak for å bedre trafikksikkerheten i fylket.

Vurderinger - alternativ 4

Alternativ fire innebærer at en eller flere godkjente aktører får ansvaret for organisering og opplæring. Det kan stilles krav til at tilbudet skal gjennomføres av personer med både pedagogisk kompetanse og trafikksikkerhetskompetanse, og hele eller deler av administreringen av tilbudet kan også inngå i leveransen. Dette vil trolig spare fylkeskommunen for bruk av tid og ressurser på dette området, når tilbudet er «selvgående».

Utfordringer for alternativt 4 er knyttet til usikkerhetsmoment ved at man ikke har prøvd denne formen for organisering av det holdningsskapende arbeidet før. Tilbudet må ut på anbud, og man kan risikere et oppdelt fagmiljø dersom man lyser ut regionale kontrakter.

Anbefaling

Utredningen vurderer alternativ 4 som det mest aktuelle i det fremtidige arbeidet med MIND-tilbudet. En eller flere godkjente aktører får ansvaret for organisering og opplæring, noe som sparer fylkeskommunen for bruk av tid og ressurser på dette området. Aktørene vil ha egne ansatte som har ansvaret for gjennomføring av opplæring. Andre fylkeskommuner har lignende organisering, og man kan hente inspirasjon og erfaring fra tilsvarende måter å utforme tilbudet på.

Bakgrunnen for at alternativ 4 anbefales er at det er ønskelig å benytte ressurser på selve opplæringsaktiviteten. Det er ønskelig å se på muligheten for at midler som tidligere gikk til

driftskostnader og reiseutgifter kan benyttes på en annen måte. Med bakgrunn i at Bodø kommune avslutter sitt samarbeid med fylkeskommunen, vil ikke tilbudet ved MIND-senteret videreføres slik det er organisert i dag. I den sammenheng foreslås det å løsrive seg fullstendig fra dagens organisering, og utarbeide et nytt tilbud som bygger på prinsippene i MIND-opplegget.

Selve bygningsmassen til MIND-senteret tilhører Bodø kommune, og MIND-programmet (pedagogisk innhold, VR-briller og annet materiell) vil overføres til fylkeskommunen. De ansatte ved MIND-senteret er ansatt i Bodø kommune, og disse vil være ansatt i kommunen også etter avviklingen av tilbudet på senteret.

En nærmere redegjørelse av de ulike alternativene, samt årsaker til anbefaling finnes i rapporten «Utredning av det holdningsskapende arbeidet rettet mot ungdom».

Helhetlig samfunnsutvikling - vurdering av konsekvenser for Nordland fylke

Trafikksikkerhetsarbeidet bidrar til å redusere antall drepte og hardt skadde i trafikken. Et desentralisert tilbud bidrar også til å skape livskraftige lokalsamfunn.

Samarbeidende rådsområder/fagavdeling

I løpet av utredningen har det vært interne samarbeidsmøter i Nordland fylkeskommune mellom Transport og infrastruktur, Utdanning og kompetanse, og seksjon for Bygg og eiendom samt intern styringsgruppe for prosjektet. I tillegg har det blitt avholdt samarbeids- og avklaringsmøter med Bodø kommune og MIND-senteret. Trygg Trafikk er referansegruppe, og har blitt forelagt rapporten for gjennomlesing og kommentarer

Medvirkningsråd

Saken er sendt til medvirkningsrådene og vi venter på tilbakemeldinger.

Fylkesrådets/politisk vurdering

Det har lenge vært et mål for det holdningsskapende arbeidet at tilbudet i MIND-senteret skulle spres til flere ungdommer i fylket. Per dags dato er dette i hovedsak et Saltentilbud, hvor ungdommer i regionen får et godt holdningsskapende tilbud. Arbeidet med å nå bredere ut er allerede startet, gjennom at det er utviklet nye filmer til opplæringsformål, samt at det er kjøpt inn VR-briller til en gjennomføring av MIND-tilbudet ute på videregående skole i fylket. «Pilotprosjekt Vesterålen» har vist at et omreisende tilbud er mulig, og har blitt tatt godt imot av skolene.

Da Bodø kommune besluttet å trekke seg fra samarbeidet med fylkeskommunen, skapte dette et mulighetsrom til å tenke nytt rundt hvordan Nordland fylkeskommune skal arbeide med holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeid. Ved å finne en ny måte å organisere arbeidet på, sikrer man at ungdom i hele fylket får et likestilt tilbud.

Konsekvenser for Nordland fylkeskommune

Økonomiske og personellmessige konsekvenser

MIND-senteret har siden 2013 blitt tildelt en årlig bevilgning fra Nordland fylkeskommune ved NFTU, som frem til 2023 hadde årlige vedtak på rundt 750 000-800 000 kr. Fra 1. januar 2023 trådte ny samarbeidsavtale i kraft og Nordland fylkeskommune ved NFTU bevilget inntil 2,0 mill. kr i første avtaleår. Påfølgende år i avtaleperioden økte bevilgningen til inntil 2,5 mill. kr.

NFTU ble tilført 1,0 mill. kr ekstra i budsjett for 2022, resten av bidraget til MIND-senteret har

vært omprioriteringer innenfor andre budsjettposter.

Bidraget fra Nordland fylkeskommune har utelukkende gått til drift og utvikling av trafikksikkerhetsprogrammene. Det vil si den operative delen av aktiviteten, markedsføring, reising, implementering av nye læringsmetoder, forskning og utvikling.

Når et trafikksikkerhetstiltak rettet mot ungdommer er på plass igjen, vil det være tilknyttet NFTU sitt budsjett. Om kostnadene blir mer enn dagens tilbud vil det være behov før å øke budsjettet. Alternativt må det gjøres omprioriteringer innenfor andre budsjettposter. Konsekvensen blir da at det blir mindre midler til andre viktige trafikksikkerhetstiltak.

Bodø kommune har muntlig og til dels skriftlig gitt klarsignal på at filmer og utsyr som i dag er tilknyttet MIND-senteret skal overføres til fylkeskommunen.

Andre konsekvenser

Trafikksikkerhetstiltak for ungdommene er viktig i det forebyggende arbeidet med alvorlige ulykker med drepte og hardt skadde. Stortingsmelding 40 (2015-2016) viser til at trafikkulykker er et alvorlig helseproblem i Norge og resten av verden. Det å jobbe målrettet med trafikksikkerhet har derfor en positiv forebyggende effekt på folkehelse.

Dersom dagens tilbud ved MIND-senteret avvikles, uten erstatning, vil man miste et viktig bidrag i trafikksikkerhetsarbeidet rettet mot ungdom. Konsekvensene av at dette tilbudet forsvinner er at man ikke lenger har et målrettet holdningsprogram innen trafikksikkerhet for ungdom.

Fylkesrådets innstilling til vedtak

1. Nordland fylkesting vedtar å avslutte fylkeskommunens tilskudd til MIND-senteret.
2. Nordland fylkesting vedtar å anbudsutsette det holdningsskapende trafikksikkerhetsarbeidet rettet mot ungdom.

Bodø den 07.10.2025

Svein Øien Eggesvik
fylkesrådsleder
sign

Marianne Dobak Kvensjø
fylkesråd for samferdsel
sign

07.10.2025 Fylkesrådet

Votering i Fylkesrådet

Enstemmig

Innstilling fra Fylkesrådet

Fylkesrådets innstilling enstemmig vedtatt

20.10.2025 Fylkestinget

Samferdselskomiteens innstilling ble lagt fram av skyggesaksordfører Odd Langvatn, Høyre:

1. Nordland fylkesting vedtar å avslutte fylkeskommunens tilskudd til MIND-senteret.
2. Nordland fylkesting vedtar å anbudsutsette det holdningsskapende trafikksikkerhets-arbeidet rettet mot ungdom.

Marianne Stormo , Arbeiderpartiet la frem fellesforslag fra Arbeiderpartiet og SV-Sosialistisk Venstreparti til nytt pkt 2, neste punkt blir pkt 3

Nordland fylkesting ber om at midler avsatt til MIND-senteret øremerkes trafikksikkerhetsarbeid for ungdom.

Forslag til punkt 3 fra Arbeiderpartiet og SV-Sosialistisk Venstreparti som settes opp mot fylkesrådets andre vedtakspunkt

Nordland fylkesting ber fylkesrådet utvikle en fylkeskommunal, desentralisert modell i samarbeid med videregående skoler, Trygg Trafikk og ideelle aktører. Modellen skal bygge videre på innholdet i MIND-programmet og erfaringene fra Pilotprosjekt Vesterålen, med mål om å gi ungdom i hele fylket et likestilt og faglig sterkt tilbud.

Votering i plenum

Samferdselskomiteens innstilling punkt 1 enstemmig vedtatt med 40 stemmer (10 Arbeiderpartiet, 11 Høyre, 6 Fremskrittspartiet, 5 Senterpartiet, 3 SV-Sosialistisk Venstreparti, 1 Rødt, 1 Industri- og Næringspartiet, 1 Venstre, 1 Miljøpartiet De Grønne, 1 Kristelig Folkeparti).

Fellesforslag fra Arbeiderpartiet og SV-Sosialistisk Venstreparti til nytt punkt 2 fikk 16 stemmer (10 Arbeiderpartiet, 1 Rødt, 1 Miljøpartiet De Grønne, 3 SV-Sosialistisk Venstreparti, 1 Industri- og Næringspartiet.

Fellesforslag fra Arbeiderpartiet og SV-Sosialistisk Venstreparti til nytt punkt 3 fikk 15 stemmer (10 Arbeiderpartiet, , 1 Rødt 1 Miljøpartiet De Grønne, 3 SV-Sosialistisk Venstreparti) og falt mot Samferdselskomiteens innstilling punkt 2 som ble vedtatt med 25 stemmer (5 Senterpartiet, 11 Høyre, 6 Fremskrittspartiet, 1 Venstre, 1 Kristelig Folkeparti, 1 Industri- og Næringspartiet).

Permisjon

Sandra Tønne, Arbeiderpartiet

Synne Høyforslett Bjørbæk, Rødt

Per Anton Nesjan, Rødt

Kyrre Didriksen, SV-Sosialistisk Venstreparti

Kjartan Sørøy, Industri- og Næringspartiet

Vedtak

1. Nordland fylkesting vedtar å avslutte fylkeskommunens tilskudd til MIND-senteret.
2. Nordland fylkesting vedtar å anbudsutsette det holdningsskapende trafikksikkerhets-arbeidet rettet mot ungdom.

Vedlegg

Tittel

DokID

Vedlegg 1 - Rapport, utredning av det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet for ungdom

1756837

Vedlegg 2 - Oversikt over tilskudd og kostnader

1756838

Vedlegg 3 - Rapport, prosjekt Vesterålen - Pilotprosjekt - utvidelse av tilbud til videregående elever

1756839

Vedlegg 4 - Innspill fra lærlingerrådet - Utredning av det holdningsskapende trafikksikkerhetstilbudet for ungdom

1773137